

SORGUN'LU DEMLİ MÜFTÜNÜN BİR MÜLKİYELİ KAYMAKAMA HİTABI

«Demek ki Devlet Dolabı böyle Güzellikle de dönermiş»

Duralı DOĞAN

Müftü Hasan Coşkun, halkın içinden gelmiş nadir kişilerden olarak, mütevazı, ileri görüşlü aydın bir din adamı idi. İlk dini dersleri 1887 yılında dünyaya ilk gözlerini açtığı Sorgun'un Ahmetfakılı köyünde aldı. Kayseri'de medrese tahsili yaptı. İstiklâl Savaşında Üsteğmen rütbesi ile «Sarıklı Mücahitler Ordusu'na katıldı. Bu ölüm kalım savaşında silahlı ve kalemli ile büyük mücadeleler verdi. Ateşli şiirleri, yazıları, hutbeleri matbaalarda çoğaltılarak halka dağıtıldı.

Etnik grupların ve Ermenilerin faaliyetlerini sürdürdükleri Kars bölgesine Müftü olarak atandı ve burada ilim ve feyizle büyük irşatlarda bulundu. Vaiz-İmam-Müftü olarak görev yaptığı yerlerde ateşli ve heyecanlı konuşmaları ile, fenne, ilme, medeniyete ve demokrasinin faziletine inanmış bir kişi olarak tanındı. Onun içindir ki «Delî Molla» olarak bilindi. Sonra ilim ve feyizle demlendi «Demli Molla» oldu. Nihayet ecel ferman buyurdu. Ulu dergahtan gelen «Gel» emriyle 78 yaşında iken 20 Ocak 1965 tarihinde yalancı dünyadan bekâ alemine göçtü!

Ardında birçok şiir, yazı, hutbe ve nasihatlar bıraktı. Demli Müftü Efendi'yi, ben de bu yazımda «Kaymakam Şevket Bey» için yaptığı konuşma ve şiirden bahsederek rahmetle anmak istiyorum.

Yıl 1934. Ağustosun 8'i. Sorgun Kaymakamı Şevket Eker Bey ayrılıktadır. Havza ilçesine tayin edilmiştir. İlçe halkı ve yöneticileri Şevket Beyi uğurlamak için bir tören hazırlarlar. Törende halkın duygu ve düşünceleri

rini dile getirme görevi de Demli Molla'ya düşer. Uğurlama töreninde çok etkili ve duygulu bir konuşma yapar ve bir şiir okur. Kaymakam Bey, konuşulu, umutlu ve başarılı günlere bu konuşmayla uğurlanır. Konuşma metni ve şiir şu²:

SEVGİLİ KAYMAKAM ŞEVKET BEYDEN AYRILIRKEN

Şevket Beyefendi, şu dakikada bedbaht kazamız, emrû idarenizde veda ederken içinde derin bir acı duyuyor.

Çünkü himmeti, rütbesinden yüksek, sahai gayreti makamından çok geniş genç bir idare amirinden ayrıyor.

Kazamız yenidir. Teşkilatını tamam edememiş yokluk, vasıtasızlık içinde kıvranyorken teşrif edildi. Beş altı ay müddetle idarei hususiyemizi bataklıktan, maliyemizi geçen senelerden kalma pürüzlerden temizlemiş, muafiyetten (Af Kanunu) bilistifade nüfusu mektumeyi yoluna koymuş, kudretli, genç bir Kaymakam'dan ayrılıyor.

İrfan yurdunun temellerini atan, kanuni vazifesini yaparken köylerin de zerre kadar gönüllerini gücendirmeyen bir idare memurundan ayrılan kaza ağırsa çok görmeyiniz.

Beyefendi, Sorgun Kazadır. Ama Merzifon da kazadır. Birisi yokluk içinde çırpınırken, diğeri singer saati gibi rakkas vurup geçmektedir.

Esasen bu memleketin servet kaynağı iki damardandır:

1 — Ziraatçilik, 2 — Hayvanatı ehliye yetiştirmektir.

Zaman itibariyle ikisi de aşağı düşmüş ve menabil varidat kurumaya yüz tutmuştur. Böyle darlık içerisinde varlık göstermek, şu suretle yüksek velayetin mazharı takdiri olmak ilk memuruyet veren genç bir Kaymakam için en büyük bir muvaffakiyettir.

Şevket Beyefendi,

Faaliyetle kalbimizin en derin köşesine yerleşen İzmir Valisi Kâzım Paşa Hazretleri, Kaymakam olarak kazamıza teşrif etseler ancak bu kadar iş yapabilirlerdi. Çünkü halkımızın vaziyeti bundan fazla iş yapmaya müsait değildir. Her fenalık yokluktan çıkar.

Kudret fevkinde yük taşıyan vapurun kumlara oturacağı muhakkaktır. Gençliğinizde bu gibi darlıkla karşılaşırken varlık göstermeniz adeta Yunan, dolayısıyla Avrupa çelik zırhlı ordularına karşı elinde söğüt sopası, başında namaz bezi, sırtında çocuk kundağı ve kağı arabası ile Avrupa'nın son sistem makinalarına, Fatma Hanım'ın taarruzuna benzer.

İşte büyük dahimizin işareti üzerine, ölmüş Türkler dirilmiş, Kapitülasyon zincirlerini kırmış, Sevr paçavrasını bednamların yüzüne vurmuş, hukukunu dünyaya tanıtmış, hakk-ı istiklâlini gâsiplar elinden koparmış ve hem de tarih-i cihana altın kalemle yazılmıştır.

Beyefendi, Sorgun Devlet makinası yakın bir mazide mihverinde işlemeye başlamıştır.

Ey idare mütehasısı Şevket Bey,

Bu feyizli cümlelerdeki ruhu halka anlatan, şiarı Cumhuriyeti en ufak köye kadar okutan, okutturan, öğreten sizdiniz. Demek ki «Devlet Dolabı» böyle güzellikle de dönermiş.

Kaymakam lafzı yad edilince, Bekirâğa Bölüğü'nün inzibat zabıtlığından seçme kazara kaza kaymakamlığına tayin edilen, İmam'ın mezhebine, kitabına muhtarın, soyuna sopuna kü-

für sallayarak eski mektep hocası gibi gördüğünü haşlayan bir adam aklımıza gelirdi.

Mazisi böyle heyecanla dolu, hâli zataîlileri gibi devlet idarecilerini görünce halkımızın bırakmak istemeyeceği şüphesizdir.

Ne mutlu Havza Kazası ki size kavuşuyor, ne talihsiz Sorgun ki sizden ayrılıyor.

Şevket Beyefendi, beşeriyeti çıldırtan üç hassa var ki:

- 1 — Gençlikte mühim bir koltuk işgal etmek,
- 2 — Serveti saman sahibi olmak,
- 3 — Ricali Devlet'ten birine dayanmaktadır.

Efendimizde her üçü de mevcut olduğu halde kimsenin tahrik ve ifgâline aldanmadınız. Hakikat uğrunda uğraşmaktan usanmadınız. Azmü kanaatinizden geri dönmediniz. Herkesi değeri nisbetinde taltif etmek, kanuni vazife ve selahiyeti o çerçeve dahilinde tatbik etmek gibi şahsiyetinize inhisar eden bir büyüklüğe mâlîksiniz.

Allah'ü Tâalâ sizi genç cumhuriyetimize bağışlasın. Yaşasın, size bu gibi idare usullerini öğreten irfan ocağı, var olsun hüsnü ahlâk ve evlâdını teçhiz eden ana kucağı, sizi Allah'ın hıfzu emanetine yollarken, Sorgunluların üzerindeki bu sevginizi ölümden başka bir kuvvetin sökemeceği bir mahalle hâk ettiklerini arz eyler, dini duygularını deruhte etmiş bulunduğum kazamızı halkı namına da minnet ve şükranlarımı takdim eylerim efendim.

Şevket-i şanına yandığım genç Türk, Ne çabuk kazayı mahzun edersen, Havza-i Devlet'te³ payidar ol da, Bir gün Vali olur avdet edersen. Sağ ol da Sorgun'u dilden bırakma, Takdir edemedik kusura bakma, Ateş-i hicrinle bizleri yakma, Gâhi selam yazar memnun edersen. Anadolu öz gülüsün meleğim, Türk bağımın sünbülüsün çiçeğim,